

vaardijvloot had gecharterd en een verhoging van de gages van de Indonesische zeelieden afwees omdat daar een verhoging van de gages van de vele duizenden Brits-Indiërs (hoofdzakelijk Laskaren) die op Britse schepen voeren, uit zou kunnen voortvloeien.

Van Mook wist Kerstens er van te overtuigen dat met die Britse bezwaren geen rekening moest worden gehouden. Inderdaad, de gages der Indonesische zeelieden werden in juni '43 verhoogd (notabene van f 12 tot f 130 per maand) en hun werd nu ook de gebruikelijke oorlogstoeslag toegekend. Daarvan kregen zij evenwel in Australië slechts de helft uitbetaald – pas na een staking op tal van schepen, waaronder het grote hospitaalschip 'Oranje', werd die discriminatie ongedaan gemaakt.

Niet dat nadien moeilijkheden ontbraken! Van der Plas werd er haast radeloos van. 'De directie van de KPM' (onder die directie, te Sydney gevestigd, ressorteerden alle van Australië uit varende Nederlands-Indische schepen, van welke de meeste bij de bevoorrading van MacArthurs strijdkrachten waren ingeschakeld) 'beheerst de personeelspolitiek niet', stelde hij begin '44 op schrift.

'Telkens wordt iets toegegeven wanneer het te laat is (bijv. brieven om te vragen wanneer lang verschenen verlof genoten kan worden, blijven onbeantwoord; dreigt staking, dan wordt ineens wèl verlof verleend; dit gebeurt ook op andere punten). Kapiteins willen geen verantwoordelijkheid nemen, straffen niet zelf, roepen Amerikanen te hulp. Zeelieden bieden dan aan bij andere schepen te dienen; de kapiteins weigeren. Volgt arrestatie: opzending [naar Sydney] door de Amerikanen. De directie plaatst ze prompt op een schip. Figuur van ons tegen de Amerikanen. De KPM kan haar kapiteins niet aan. Deze oorzaak is *niet* weg te nemen. Onvoldoend talrijk en onvoldoend administratief-organisatorisch competent personeel laten dit niet toe.'

Dit was, meende hij, de 'grondoorzaak' van de gerezen moeilijkheden. Maar er was ook een 'tweede hoofdoorzaak':

'De overspanning van Europees (zo goed als inheems) personeel. Talloze voorbeelden: men is aan alle kanten gevoelig. Relatief kleine oorzaken leiden tot botsingen. Het Europees personeel gaat nog door met 'g.v.d.' en 'sodemieter'. Een dronken stuurman zei mij, geregeld te ranselen. Het inlands personeel, als volwaardig mens behandeld, opgestookt door de *Unions*, is 'brutaal' en niet bereid meer, in de oude verhoudingen te berusten.'¹

¹ Van der Plas: 'Moeilijkheden met opvarenden der KPM' (jan. 1944) (ARA, Coll.-van der Plas, B 11).